

มาตรการคุ้มครองสุขภาพของเด็กและเยาวชนตามกฎหมายควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ

นายณัฐพล ยิ่งกล้า

นิติกรชำนาญการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

“ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบหรือพืชชนิดอื่นที่คล้ายคลึงกัน (Nicotiana tabacum) และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบ ซึ่งบริโภคโดยวิธีสูด ดูด ดม อม เคี้ยว กิน เป่า หรือพ่นเข้าไปในปากหรือจมูก ทา หรือโดยวิธีอื่นใดเพื่อให้ได้ผล เป็นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาตามกฎหมายว่าด้วยยา

คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยคุ้นเคยกับคำว่า “การสูบบุหรี่” มากกว่าคำว่า “การบริโภคยาสูบ” ทั้งนี้ คำว่า “ยาสูบ” มีความหมายครอบคลุมกว่าคำว่า “บุหรี่” กล่าวคือ การบริโภคยาสูบหมายถึงรวมถึงการบริโภค ผลิตภัณฑ์ยาสูบทั้งชนิดมีควัน (Smoking tobacco use) เช่น บุหรี่ซิการ์ แรต บุหรี่มวนเอง เป็นต้น และชนิด ไม่มีควัน (Smokeless tobacco) ได้แก่ การนำยาเส้นมาดูด ดม อม เคี้ยว เช่น การรับประทานหมากพลู ที่มีส่วนผสมของยาเส้น การสูดยาน้ำตมที่มีส่วนผสมของยาสูบ เป็นต้น (สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ, ม.ป.ป.) ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงคำว่า “การสูบบุหรี่” จึงครอบคลุมเฉพาะการบริโภคยาสูบชนิดมีควันหรือไอระเหยหรือ การครอบครองผลิตภัณฑ์ยาสูบขณะเกิดควันหรือไอระเหยเท่านั้น

จากการสำรวจการบริโภคยาสูบในเยาวชนระดับโลก (Global Youth Tobacco Survey: GYTS) ของประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2558 โดยสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข โรงเรียนมีการตอบรับเข้าร่วมโครงการคิดเป็นร้อยละ 86.1 มีนักเรียน ม.1-ม.3 เข้าร่วมการสำรวจทั้งหมด 1,876 คน เป็นนักเรียนอายุ 13-15 ปี จำนวน 1,721 คน พบว่าผู้เคยใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดใดชนิดหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 15.0 ของนักเรียนทั้งหมด ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 14.0 ของนักเรียน ทั้งหมด ด้านการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบ พบว่าจำนวนผู้สูบบุหรี่ที่ซื้อบุหรี่จากร้านค้า ร้านขายของชำ แผงลอย ตลาดนัด หรือห้างสรรพสินค้า คิดเป็นร้อยละ 67.4 จำนวนผู้สูบบุหรี่ที่ซื้อได้โดยไม่มีการห้ามปรามจากผู้ขาย คิดเป็นร้อยละ 44.0 จำนวนผู้สูบบุหรี่ที่ซื้อบุหรี่แบบเป็นมวน คิดเป็นร้อยละ 19.6 และ 4 ใน 10 ของนักเรียน ทั้งหมดเคยเห็นการโฆษณาหรือส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ จุดขาย

จากข้อมูลการสำรวจดังกล่าวจะเห็นได้ว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่บริโภคยาสูบยังมีจำนวนมาก ที่สำคัญคือสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบได้อย่างสะดวก ทำให้มีโอกาที่จะเป็นผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้จะส่งผลต่อสุขภาพแล้วยังส่งผลให้รัฐบาลต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ จำนวนมาก จึงควรเร่งปรับปรุงมาตรการในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและมาตรการในการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุม ผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ได้ใช้บังคับ มาเป็นเวลานาน และมีบทบัญญัติหลายประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งทำให้การควบคุม

ผลิตภัณฑ์ยาสูบและการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากโรคร้ายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ยาสูบไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก สมควรปรับปรุงกฎหมายทั้งสองฉบับเพื่อกำหนดมาตรการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและยกระดับการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและให้สอดคล้องกับกรอบอนุสัญญาดังกล่าว

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2559 เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 14/2560 วันศุกร์ที่ 3 มีนาคม 2560 ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้แล้วลงมติเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 และควรรวมสาระสำคัญของพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับเข้าไว้เป็นฉบับเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการบังคับใช้และการปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2560 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม 2560 เป็นต้นมา โดยได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ ไว้หลายประการเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและปกป้องคุ้มครองสุขภาพของเด็กและเยาวชนจากโรคร้ายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ

คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด เพื่อเพิ่มกลไกการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกระดับ โดยสรุปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 12 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน อธิบดีกรมควบคุมโรค เป็นกรรมการและเลขานุการและให้อธิบดีกรมควบคุมโรคแต่งตั้งข้าราชการกรมควบคุมโรคซึ่งรับผิดชอบงานด้านการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ จำนวน 2 คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ เสนอนโยบายและแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบต่อคณะรัฐมนตรี กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เป็นโรคเสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ และให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรี คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชน และพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าว เป็นต้น

2. คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 16 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจำนวน 1 คน เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดสำนักอนามัย กรุงเทพมหานครจำนวน 2 คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้มีการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ ดำเนินการตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ กำหนดแนวทางปฏิบัติ ติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการดำเนินการเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบ การลด และเลิกการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ และการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่แล้วรายงานต่อคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ เป็นต้น

3. คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 13 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และข้าราชการในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จำนวน 2 คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง เป็นผู้ช่วยเลขานุการ โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้มีการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ ดำเนินการตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ กำหนดแนวทางปฏิบัติ ติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการดำเนินการเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบ การลด และเลิกการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ และการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ แล้วรายงานต่อคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ เป็นต้น

มาตรการในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดมาตรการในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบไว้หลายประการ ทั้งเกี่ยวกับผู้ขายปลีก ผู้โฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาด ผู้ผลิต ผู้นำเข้าเพื่อขาย หรือเพื่อแจกจ่าย ผู้ประกอบการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ในบทความนี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงมาตรการในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบที่เกี่ยวข้องกับผู้ขายปลีกเป็นหลัก เพราะเห็นว่าเป็นส่วนที่มีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบมากที่สุด โดยสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบไว้ที่ 20 ปี อายุขั้นต่ำของผู้ที่จะขายไว้ที่ 18 ปี หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. ห้ามผู้ขายปลีกขายผลิตภัณฑ์ยาสูบด้วยวิธีการที่สุ่มเสี่ยงหรืออำนวยความสะดวกต่อการเข้าถึงของเด็กและเยาวชน เช่น ขายโดยใช้เครื่องขาย ขายผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ขายนอกสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตขายยาสูบ หากผู้ขายปลีกฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. ห้ามผู้ขายปลีกขายผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยแจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่น การให้บริการหรือสิทธิประโยชน์อื่น แล้วแต่กรณี ในทางกลับกันก็ห้ามขายสินค้าหรือให้บริการโดยมีการแจก แถม ให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือแลกเปลี่ยนกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ แล้วแต่กรณี หากผู้ขายปลีกฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท

4. ห้ามผู้ขายปลีกขายผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยกระทำการในลักษณะที่แสดงถึงการลดราคา และห้ามแสดงราคา ณ จุดขายในลักษณะจูงใจให้บริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ รวมทั้งห้ามแสดงหรือยินยอมให้แสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ สถานที่ขายปลีก หากผู้ขายปลีกฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท

5. ห้ามผู้ขายปลีกให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการ การชิงโชค การชิงรางวัลหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือแก่ผู้นำหีบห่อหรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบมาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อหากผู้ขายปลีกฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท

6. ห้ามผู้ขายปลีกเร่ขายผลิตภัณฑ์ยาสูบ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท

7. ห้ามผู้ใดแจกจ่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบในลักษณะเป็นตัวอย่างของผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแพร่หลาย หรือเพื่อเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท

8. ห้ามผู้ใดขายผลิตภัณฑ์ยาสูบในวัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา สถานบริการสาธารณสุข สถานพยาบาล ร้านขายยา สถานศึกษา สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนสนุก เป็นต้น ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท

9. ห้ามไม่ให้มีการแบ่งขายผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทบุหรี่ยิกาแรต ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท

มาตรการในการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดมาตรการในการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ไว้ในหมวด 5 ซึ่งเป็นการนำสาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ที่ถูกยกเลิกไป มารวมไว้ในฉบับนี้ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ มีอำนาจประกาศประเภทหรือชื่อของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงานและยานพาหนะ ให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่และยานพาหนะดังกล่าวเป็นเขตปลอดบุหรี่ เมื่อมีประกาศดังกล่าวแล้ว เจ้าของ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน หรือยานพาหนะที่เป็น

เขตปลอดบุหรี่นั้น มีหน้าที่ต้องจัดให้สถานที่หรือยานพาหนะตามประกาศมีเครื่องหมายแสดงไว้ให้เห็นได้ชัดเจนว่าเป็นเขตปลอดบุหรี่ โดยเครื่องหมายเขตปลอดบุหรือนั้นต้องเป็นไปตามลักษณะและวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดและต้องปราศจากอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสูบบุหรี่

1.1 ผู้ใดฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท

1.2 เจ้าของ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน หรือยานพาหนะที่เป็นเขตปลอดบุหรือนั้นไม่ดำเนินการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท

2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ อาจประกาศกำหนดให้มีเขตปลอดบุหรี่ในเขตปลอดบุหรืก็ได้ เมื่อมีประกาศดังกล่าวแล้ว เจ้าของ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน หรือยานพาหนะที่เป็นเขตปลอดบุหรือนั้น อาจจัดให้มีเขตปลอดบุหรืก็ได้โดยต้องมีสภาพและลักษณะ ดังนี้

2.1 ต้องมีเครื่องหมายติดแสดงไว้ให้เห็นได้โดยชัดเจนว่าเป็นเขตปลอดบุหรี่ โดยต้องเป็นไปตามลักษณะและวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

2.2 ไม่อยู่ในบริเวณทางทางเข้าออกของสถานที่หรือยานพาหนะนั้น หรือในบริเวณอื่นใด อันเปิดเผยเห็นได้ชัด

2.3 มีพื้นที่เป็นสัดส่วนชัดเจน โดยคำนึงถึงการระบายอากาศที่เหมาะสมและไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น

2.4 แสดงสื่อรณรงค์เพื่อการลด ละ เลิกการบริโภคยาสูบตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

2.5 มีสภาพและลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

ทั้งนี้ หากเจ้าของ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน หรือยานพาหนะที่เป็นเขตปลอดบุหรือนั้นไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท

3. หน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของเจ้าของ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน หรือยานพาหนะที่เป็นเขตปลอดบุหรือนั้น คือมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์หรือแจ้งเตือนว่าสถานที่นั้นเป็นเขตปลอดบุหรื และควบคุมดูแล ห้ามปราม หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อไม่ให้เกิดการสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรื ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรื หากบุคคลดังกล่าวไม่ดำเนินการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 3,000 บาท แต่หากดำเนินการตามหน้าที่ตามสมควรแล้วย่อมไม่มีความผิด

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

บุหรื มีสารเสพติดทั้งตามธรรมชาติและสารปรุงแต่งซึ่งเป็นสารประกอบทางเคมีและสารก่อมะเร็งหลายชนิด เป็นสาเหตุหนึ่งของการเสียชีวิตที่สามารถป้องกันได้เพราะมีหลักฐานชัดเจนว่าเป็นโรคที่เกิดจากการสูบบุหรื เช่น โรคมะเร็ง โรคถุงลมโป่งพอง โรคหัวใจขาดเลือด เป็นต้น ที่ผ่านมามีมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและคุ้มครองสุขภาพของผู้สูบบุหรื แต่มาตรการดังกล่าวยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือบุหรืเป็นสินค้าเสพติดที่ถูกกฎหมาย ทั้งที่การสูบบุหรืนั้นก่อให้เกิด

ผลกระทบต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่และผู้ไม่สูบบุหรี่แต่ได้รับควันบุหรี่ด้วย อาจเป็นเพราะว่าสังคมไทยนั้นคุ้นเคยกับการสูบบุหรี่จนกลายเป็นเรื่องปกติ และยังไม่ตระหนักถึงพิษภัยที่ผู้สูบบุหรี่เองจะได้รับตามมาอีกทั้งไม่เคารพสิทธิของผู้ไม่สูบบุหรี่ที่ต้องได้รับควันบุหรี่ด้วย ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเพื่อให้มาตรการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและมาตรการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่สัมฤทธิ์ผล

2. ใช้มาตรการทางกฎหมายและความร่วมมือจากสังคมเพื่อขยายพื้นที่ที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ให้มากขึ้น อาจเริ่มจากบ้านที่ถือเป็นสังคมขนาดเล็กก่อน โดยเฉพาะบ้านที่มีเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยควรเป็นบ้านที่ปลอดบุหรี่

3. ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของผลิตภัณฑ์ยาสูบอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงสูงในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบเพื่อสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง พร้อมทั้งมีกิจกรรมช่วยเหลือและสนับสนุนให้เลิกบุหรี่อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

4. ควรเพิ่มมาตรการในการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยห้ามสูบบุหรี่ในรถยนต์ที่เปิดกระจก การกระทำดังกล่าวกลายเป็นเรื่องปกติและมักจะไม่เห็นได้โดยทั่วไป อาจทำให้เด็กและเยาวชนที่เห็นคิดว่าเป็นสิ่งที่สามารถทำได้และเอาเป็นแบบอย่าง ทั้งนี้อาจบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกันกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการขนส่งทางบกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้กล้องตรวจจับความเร็วหรือกล้องวงจรปิดในการบันทึกภาพเพื่อให้ชำระค่าปรับเหมือนกรณีการตรวจจับความเร็วของรถยนต์

5. การควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบตามมาตรา 31 ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยห้ามผู้ใดแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือสัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใด โดยทำให้สาธารณชนเข้าใจว่าเป็นชื่อหรือเครื่องหมายของผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการโฆษณาในสื่อสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุโทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในโรงภาพยนตร์ ในการแสดง หรือการประกอบกิจกรรมอื่นใดในลักษณะเดียวกัน เพราะเป็นสื่อที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย

ผลิตภัณฑ์ยาสูบ ถือเป็นสินค้าเสพติดที่สำคัญประเภทหนึ่ง หวังเป็นอย่างยิ่งว่ามาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 นี้ จะช่วยปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้พ้นจากพิษภัยของผลิตภัณฑ์ยาสูบและลดปริมาณนักสูบหน้าใหม่ลงได้ รวมทั้งสามารถเพิ่มพื้นที่เขตปลอดบุหรี่ให้มีมากที่สุด

บรรณานุกรม

“พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560” (5 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 39 ก, น. 27–47.

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. (2558). การสำรวจการบริโภคยาสูบในเยาวชนระดับโลก.

สืบค้น 7 สิงหาคม 2560 จาก <http://btc.ddc.moph.go.th/th/upload/datacenter/59-04-26-FACT-SHEET-GYTS.pdf>

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. (ม.ป.ป.). ความรู้พื้นฐานและประเภทของผลิตภัณฑ์. สืบค้น 7 สิงหาคม 2560

จาก <http://btc.ddc.moph.go.th/th/upload/datacenter/data16.pdf>

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2559).

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. .... .

สืบค้น 7 สิงหาคม 2560 จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/apnla_2559-068.pdf